Leden van de Gemeenteraad van de
gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3908374

Datum
1 juli 2026

Contactpersoon
Sector Werk, Inkomen en Zorg

Team Sociaal Beleid

Onderwerp
Aanbesteding Huishoudelijke Ondersteuning 2027-2033

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren wij u over het besluit van het college om de Open House procedure voor Huishoudelijke Ondersteuning 2027-2033 te publiceren. Met dit besluit wordt de stap gezet naar nieuwe overeenkomsten voor huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2027. In deze brief lichten wij toe waarom deze aanbesteding nodig is, welke keuzes het college maakt, wat dit betekent voor inwoners en hoe het vervolgproces eruitziet.

Continuïteit en beter inzicht

Het college wil huishoudelijke ondersteuning ook de komende jaren toegankelijk, uitvoerbaar en betaalbaar houden voor inwoners die daarop zijn aangewezen. Met de nieuwe aanbesteding wordt het aanbod opnieuw georganiseerd en krijgt de gemeente beter inzicht in de ondersteuning die feitelijk wordt geleverd. Daardoor kan beter worden gestuurd op kwaliteit, inzet en kosten.

De ondersteuning blijft gericht op inwoners die hulp nodig hebben bij het voeren van een huishouden. De manier waarop de ondersteuning wordt vastgesteld, verantwoord en betaald verandert wel. Vanaf 2027 wordt gewerkt met PxQ, waarbij ondersteuning wordt vastgesteld in uren en aanbieders worden betaald voor de feitelijk geleverde ondersteuning.

Waarom deze aanbesteding nodig is

Huishoudelijke ondersteuning is een belangrijke voorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. In onze gemeente maken ruim 2.300 inwoners gebruik van huishoudelijke ondersteuning. Deze ondersteuning helpt inwoners om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen wanneer zij het huishouden niet volledig zelf, met hulp van hun netwerk of met algemene voorzieningen kunnen organiseren.

Huidige systematiek geeft onvoldoende inzicht
Op dit moment wordt huishoudelijke ondersteuning bekostigd op basis van het te bereiken resultaat, zoals een schoon en leefbaar huis. Aanbieders ontvangen hiervoor per cliënt een vast bedrag per maand. Deze werkwijze heeft aanbieders ruimte gegeven om de ondersteuning in de praktijk in te vullen, maar geeft de gemeente beperkt inzicht in hoeveel ondersteuning feitelijk wordt geleverd. Daardoor is het moeilijk om goed te beoordelen hoe indicatie, feitelijke inzet en kosten zich tot elkaar verhouden.

De kostenontwikkeling maakt beter inzicht noodzakelijk
De kosten van huishoudelijke ondersteuning zijn de afgelopen jaren sterk gestegen: van circa € 5,5 miljoen in 2019 naar circa € 9,9 miljoen in 2025. Deze ontwikkeling komt onder meer door groei van het aantal inwoners dat ondersteuning ontvangt, de invoering van het abonnementstarief en algemene kostenontwikkelingen in de sector. Bij een voorziening met deze omvang moet de gemeente kunnen volgen hoeveel ondersteuning wordt ingezet, of deze inzet past bij de beschikking en hoe de kosten zich ontwikkelen.

Landelijke ontwikkelingen maken voorbereiding nodig
Landelijk spelen er een aantal ontwikkelingen omtrent de Wmo. In het Houdbaarheidsonderzoek Wmo uit 2025 is onderzocht hoe maatschappelijke ondersteuning beschikbaar en toegankelijk kan blijven wanneer de vraag groeit en personeel en middelen schaarser worden. Een belangrijke lijn uit dit onderzoek is dat gemeenten beter moeten kunnen sturen op passende ondersteuning, uitvoerbaarheid en kostenontwikkeling. Daarvoor is betrouwbare informatie nodig over wat wordt toegekend, wat feitelijk wordt geleverd en wat dit kost.

Ook de aangekondigde rijksmaatregelen onderstrepen het belang van beter inzicht. In de Voorjaarsnota 2026 is als maatregel opgenomen dat huishoudelijke ondersteuning als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 per 1 januari 2029 wordt geschrapt. Daarbij is een beoogde uitname van € 1,01 miljard uit het gemeentefonds opgenomen. De landelijke richting is duidelijk, maar de wettelijke uitwerking, de inrichting van het vangnet en de financiële gevolgen voor gemeenten moeten nog verder worden uitgewerkt. Daarom is het belangrijk dat de gemeente haar informatiepositie versterkt.

Wat verandert er met PxQ

Met PxQ wordt ondersteuning vastgesteld in uren
In de huidige resultaatgerichte systematiek ligt de feitelijke invulling van het aantal uren ondersteuning grotendeels in de uitvoering bij de aanbieder. In de nieuwe werkwijze stelt Tom in de buurt namens de gemeente vast welke ondersteuning nodig is en wat de omvang daarvan is. Dit gebeurt op basis van individueel onderzoek en het geldende Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning. De aanbieder levert vervolgens ondersteuning conform de beschikking en declareert de feitelijk geleverde inzet.

PxQ is landelijk een gangbare bekostigingssystematiek
Veel gemeenten werken bij huishoudelijke ondersteuning met een systematiek waarin de ondersteuning in uren wordt vastgesteld en bekostigd op basis van een uurtarief. In Nieuwkoop en Kaag en Braassem is huishoudelijke ondersteuning al langere tijd ingericht op basis van PxQ. Tom in de buurt is daar, net als in onze gemeente, betrokken bij de toegang en indicatiestelling. Daarmee kan bij de overgang in Alphen aan den Rijn worden aangesloten bij bestaande subregionale kennis en uitvoeringspraktijk.

Financiële effecten
De kosten voor huishoudelijke ondersteuning worden gedekt uit het bestaande Wmo-budget. Voor 2027 is circa € 10,9 miljoen begroot. Op dit moment is geen begrotingswijziging nodig. De verwachting is dat de overgang in 2027 binnen het bestaande budget kan worden opgevangen.

Wat dit betekent voor inwoners

Voor inwoners staat continuïteit voorop
Bij de start van de nieuwe overeenkomst verandert er voor bestaande cliënten niet direct iets door de nieuwe bekostigingssystematiek. Er is gekozen voor een gefaseerde overgang, zodat de ondersteuning kan doorlopen en de overgang naar de nieuwe werkwijze zorgvuldig kan worden voorbereid.

Bestaande cliënten worden vanaf 2027 gefaseerd herbeoordeeld
De huidige beschikkingen zijn afgegeven binnen de huidige resultaatgerichte werkwijze. Vanaf 2027 gaat de gemeente werken met PxQ, waarbij huishoudelijke ondersteuning wordt vastgesteld in uren. Deze beschikkingen kunnen daarom niet één-op-één worden overgezet naar de nieuwe werkwijze. Daarvoor is een individuele herbeoordeling nodig.

Bestaande cliënten worden daarom in de loop van 2027 stapsgewijs opnieuw beoordeeld. Bij die herbeoordeling wordt gekeken wat in de individuele situatie passend is. Daarbij wordt gekeken naar de persoonlijke situatie, de eigen mogelijkheden, hulp vanuit het netwerk en het geldende Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning. De uitkomst kan zijn dat de ondersteuning gelijk blijft, maar ook dat de omvang of frequentie wordt aangepast.

Inwoners worden zorgvuldig geïnformeerd
De gemeente voert de regie op de communicatie richting inwoners. In die communicatie leggen wij duidelijk uit wat er verandert, wat hetzelfde blijft en waar inwoners terechtkunnen met vragen. Het uitgangspunt is dat inwoners niet tussen systemen of contracten terechtkomen.

Waarom gekozen wordt voor Open House
Het college kiest voor een Open House procedure om continuïteit, keuzevrijheid en voldoende aanbiederscapaciteit te borgen. Binnen deze procedure kunnen alle aanbieders die voldoen aan de gestelde eisen en voorwaarden toetreden tot de overeenkomst. Dat is belangrijk in een sector waar arbeidsmarktkrapte een blijvend aandachtspunt is. Door de markt open te houden, blijft ruimte

bestaan voor voldoende capaciteit en kunnen inwoners zoveel mogelijk kiezen uit passende aanbieders.

Bestaande hulpverleningsrelaties zijn belangrijk
In de huishoudelijke ondersteuning hebben inwoners vaak een langdurige relatie met hun hulp. Wisseling van aanbieder of hulpverlener kan voor inwoners onrust geven. De Open House procedure past daarom bij het uitgangspunt om bestaande hulpverleningsrelaties zoveel mogelijk te behouden. Omdat geen beperkt aantal aanbieders wordt geselecteerd op basis van een rangorde, kunnen bestaande aanbieders toetreden wanneer zij aan de voorwaarden voldoen. Daarmee wordt de continuïteit voor bestaande cliënten zo goed mogelijk ondersteund.

Toch kan niet volledig worden uitgesloten dat sommige inwoners vanaf 2027 met een andere aanbieder te maken krijgen, bijvoorbeeld wanneer een huidige aanbieder niet toetreedt. In dat geval wordt de overgang zorgvuldig voorbereid. Daarbij wordt met betrokken aanbieders gekeken of vertrouwde medewerkers hun ondersteuning waar mogelijk kunnen voortzetten via een aanbieder die wel onder de nieuwe overeenkomst werkt. Zo wil de gemeente voorkomen dat inwoners onnodig te maken krijgen met wisselingen in de ondersteuning.

Vervolgproces

Na publicatie kunnen aanbieders zich aanmelden voor de Open House procedure. De planning is erop gericht om de overeenkomsten in september 2026 te kunnen sluiten, zodat daarna voldoende tijd beschikbaar is voor een zorgvuldige implementatie richting 1 januari 2027. In deze periode maken gemeente, aanbieders en Tom in de buurt nadere werkafspraken over communicatie richting inwoners, overdracht en start van dienstverlening, aansluiting op administratieve processen, iWmo, gegevensuitwisseling, monitoring en samenwerking.

De raad wordt opnieuw geïnformeerd wanneer de overeenkomsten zijn vastgesteld. Wij informeren u dan ook over de voortgang van de implementatieperiode en de wijze waarop de overgang richting 1 januari 2027 wordt voorbereid.

Hiermee zetten wij een zorgvuldige volgende stap naar een nieuwe contractperiode waarin continuïteit voor inwoners, uitvoerbaarheid voor aanbieders en beter inzicht voor de gemeente centraal staan.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,	de burgemeester,
F. (Flora) van den Berg	F.D. (Erik) van Heijningen